

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ  
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРАВА  
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ**

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

на засіданні Приймальної комісії ДУІТ  
Протокол № 5 від 24.04.2024 р.  
Т.в.о. ректора ДУІТ

Юрій ДУДІЙ



**СХВАЛЕНО**

Вченою радою Інституту управління,  
технологій та права  
Протокол № 7 від 19.04.2024 р.  
Голова Вченої ради Інституту

Марина КОВБАТЮК

***ПРОГРАМА***

**ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ  
для здобуття ступеня Бакалавра (друга вища освіта)**

**освітньо-професійна програма:** «Фінанси, банківська справа та страхування»

**спеціальність:** 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

**галузь знань:** 07 Управління та адміністрування

## ЗМІСТ

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	3
2 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	3
3 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ».....	4
4 ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ».....	6
5 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	8

В.о. декана факультету управління і технологій, д.е.н., проф.



Світлана БОНЯР

Укладач:  
зав. кафедри фінансів, обліку і оподаткування, к.е.н., доц.



Світлана ШУЛЯРЕНКО

## 1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відповідно до Правил прийому до Державного університету інфраструктури та технологій Університет приймає до вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра за іншою спеціальністю на основі базової або повної вищої освіти за результатами вступних фахових випробувань.

Програма вступного фахового випробування зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» (далі – Програма) є нормативним документом Державного університету інфраструктури та технологій, який розроблено кафедрою фінансів, обліку і оподаткування. Програма визначає перелік конкурсних предметів для проведення випробування для осіб, які здобули базову або повну вищу освіту, для здобуття рівня вищої освіти – першого (бакалаврського) за іншою спеціальністю.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти і науки України та згідно Правил прийому до Державного університету інфраструктури та технологій.

Зарахування до Університету здійснюється за результатами фахового вступного випробування в межах ліцензійного обсягу.

Конкурсний бал визначається як оцінка фахового вступного випробування (за шкалою від 0 до 200 балів).

Програма іспиту включає два теоретичних питання з дисципліни «Економічна теорія».

## 2 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Відповіді оцінюються за «двохсот бальною» шкалою (від 0 до 200):

Завдання	Максимальна кількість балів
Теоретичне питання 1 з дисципліни «Економічна теорія»	100
Теоретичне питання 2 з дисципліни «Економічна теорія»	100
Разом	200

Мінімальний прохідний бал – 100 балів. Якщо абітурієнт одержав 0-99 балів, він не рекомендується до навчання.

## **3 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ»**

### **Тема 1. Предмет і метод економічної теорії**

Основні напрямки і школи економічної теорії. Предмет економічної теорії. Економічні закони, принципи і категорії. Система економічних законів. Методи економічних досліджень. Позитивний і нормативний аналіз. Функції економічної теорії. Економічна теорія і обґрунтування економічної політики.

### **Тема 2. Економічні потреби та інтереси. Закономірності економічної поведінки споживача**

Економічні потреби суспільства, їх суть і класифікація. Закон зростання потреб. Корисність продукту. Гранична корисність продукту. Економічний інтерес, його об'єкт і функція. Інтереси і потреби: діалектика взаємозв'язку. Закономірності економічної поведінки споживача.

### **Тема 3. Суспільне виробництво, його фактори та форми організації**

Суть суспільного виробництва та його складові частини. Фактори суспільного виробництва та їх взаємодія. Функції суспільного виробництва. Натуральна форма організації виробництва. Товарна форма організації суспільного виробництва. Причини виникнення товарного виробництва, його суть, ознаки і роль у розвитку суспільства. Суб'єкти і об'єкти товарних відносин. Проста і розвинена форми товарного виробництва.

Функціонування товарного виробництва і його закони. Товар та його властивості. Вартість і ціна: альтернативні теорії.

### **Тема 4. Економічна система суспільства. Відносини власності**

Економічна система: її сутність та структурні елементи. Суспільний поділ праці і структура продуктивних сил. Виробнича функція та її складові. Домогосподарства, підприємства і держава як суб'єкти економічної системи.

Типи і еволюція економічних систем. Формацийний і загально цивілізаційний підхід до типізації суспільства.

Відносини власності. Об'єкти і суб'єкти власності. Типи і форми власності.

Право власності. Виникнення і розвиток на сучасному етапі форм власності в Україні. Необхідність існування різноманітності форм власності в ринковій економіці. Структура власності в сфері транспорту. Роздержавлення та приватизація власності.

### **Тема 5. Гроші, їх функції та види**

Виникнення і розвиток грошових відносин. Суть грошей. Функції грошей. Грошовий обіг і його закони. Визначення грошової маси, необхідної для обслуговування товарного обігу. Сталість грошового обігу. Грошові реформи, гроші, ціна та інфляція. Еволюція грошей.

### **Тема 6. Ринкова організація виробництва**

Поняття ринку, умови його функціонування. Функції та структура ринку. Моделі формування ринкових відносин. Види ринків, їх особливості та характерні риси. Ринкова інфраструктура. Ринковий механізм.

### **Тема 7. Попит і пропозиція. Теорія ринкової рівноваги**

Попит. Крива попиту. Закон попиту. Нецінові чинники попиту. Еластичність попиту.

Пропозиція. Крива пропозиції. Закон пропозиції. Нецінові чинники пропозиції. Еластичність пропозиції.

Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Встановлення ринкової рівноваги.

### **Тема 8. Конкуренція і монополія в ринковій економіці. Типи ринкових структур**

Типи ринкових структур. Досконала конкуренція. Монополія. Монополістична конкуренція. Олігополія. Особливості ціноутворення на окремих ринках. Роль конкуренції в ринковому ціноутворенні. Вплив монополії на встановлення ринкової рівноваги. Антимонопольна політика. Антимонопольний комітет та антимонопольне законодавство.

### **Тема 9. Капітал, витрати виробництва і прибуток**

Первісне нагромадження капіталу. Перетворення грошей в капітал. Загальна формула руху капіталу. Капітал як економічна категорія. Альтернативні теорії капіталу. Витрати виробництва.

Суть витрат виробництва. Види витрат виробництва та їх динаміка. Витрати виробництва, вартість товару і його ціна. Прибуток як економічна категорія. Теорії прибутку. Норма прибутку і фактори, що на неї впливають.

#### **Тема 10. Доходи у ринковій економіці**

Підходи до з'ясування проблеми формування доходів у ринковій економіці.

Винагорода за працю. Заробітна плата: сутність, форми, системи. Продукт праці та зарплата. Номінальна і реальна заробітна плата. Мінімальна зарплата та її критерії.

Прибуток. Норма прибутку. Функції прибутку. Чистий прибуток.

Позичковий процент. Норма позичкового проценту та фактори, що її визначають. Номінальна і реальна ставка. Рента – доход власника за використання землі. Види ренти.

#### **Тема 11. Суспільне відтворення та економічне зростання**

Суть і види економічного відтворення: просте і розширене відтворення.

Тіньовий сектор в економічному відтворенні. Національне багатство і його структура. Проблема розширеного відтворення багатства і шляхи розв'язання економічних проблем.

Суспільний продукт і його форми. Методи обчислення суспільного продукту. Система національних рахунків. Валовий внутрішній продукт (ВВП), його суть і відтворювальна структура. Валовий національний продукт (ВНП). Чистий національний продукт. Національний дохід. Концепції національного доходу. Економічне зростання та його розвиток. Типи економічного зростання. Фактори економічного зростання. Науково-технічна революція (НТР) та її роль в економічному зростанні.

#### **Тема 12. Зайнятість і відтворення робочої сили**

Зайнятість: суть і форми. Теорії зайнятості. Зайнятість та відтворення сукупної робочої сили. Зайнятість та рівень безробіття. Види і форми безробіття. Повна зайнятість в умовах ринкової економіки. Фактори розширеного відтворення робочої сили. Роль держави у відтворенні робочої сили. Проблеми зайнятості та відтворення робочої сили в Україні.

#### **Тема 13. Економічна роль держави в ринковій економіці**

Державне регулювання суспільного відтворення та його форми. Планування і програмування. Фінансова система і фінансова політика держави. Фіскальна політика. Фіскальні методи регулювання виробництва. Механізм грошово-кредитного регулювання.

Удосконалення механізму господарювання в Україні.

#### **Тема 14. Закономірності розвитку світового господарства**

Світове господарство: його суть і структура. Міжнародний поділ праці і спеціалізація. Міжнародні економічні відносини. Інтернаціоналізація господарських відносин і продуктивних сил. Транснаціональні корпорації та їх роль. Міжнародна економічна інтеграція. Головні інтеграційні угруповання світу. Форми економічних зв'язків. Світогосподарські зв'язки та їх форми. Виникнення світового ринку та його структура. Міжнародна торгівля та її економічні основи.

Сутність і форми руху капіталу. Міжнародна валютна система, валютні ринки і валютний курс. Проблеми конвертованості валюти. Платіжний баланс та його регулювання. Міжнародні валютно-фінансові організації. Міжнародний процес міграції робочої сили, інші форми міжнародних економічних відносин.

#### 4 ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ»

1. Політекономія і економічна політика.
2. Предмет економічної теорії.
3. Виробництво та його роль у житті суспільства: продуктивні сили та виробничі відносини.
4. Економічні категорії та економічні закони.
5. Економічні закони, їх відмінність від юридичних законів.
6. Функції економічної теорії.
7. Еволюція економічної теорії та її головні наукові школи.
8. Власність у системі виробничих відносин.
9. Поняття власності: її сутність, зміст, форми.
10. Економічна теорія прав власності: англосаксонський і континентальний підходи.
11. Відносини власності в Україні.
12. Причини, мета і зміст приватизації в Україні.
13. Націоналізація, приватизація, реституція, реприватизація: зміст і наслідки.
14. Соціально-економічні наслідки приватизації в Україні.
15. Економічний прогрес суспільства, його критерії та рушійні сили.
16. Суспільний прогрес та його періодизація.
17. Виробництво та його фактори.
18. Товарне виробництво та його типи.
19. Натуральне та товарне виробництво.
20. Еволюція товарного виробництва.
21. Товар і його властивості.
22. Величина вартості товару.
23. Походження, сутність і функції грошей.
24. Грошовий обіг.
25. Грошовий ринок: структура, попит на гроші та їх пропозиція. Рівновага на грошовому ринку.
26. Кредитно-банківська система та її структура.
27. Сутність, суб'єкти, функції та умови розвитку ринку.
28. Ринок як форма організації суспільного виробництва.
29. Ринкові структура й інфраструктура.
30. Договірне регулювання ринкової економіки.
31. Інфраструктура ринкового господарства.
32. Різноманітність моделей ринкової організації господарства.
33. Конкуренція і монополія в ринковій економіці.
34. Поняття, види та функції конкуренції.
35. Конкурентні моделі ринку: чиста конкуренція, чиста монополія, монополістична конкуренція, олігополія.
36. Природа, типи та форми монополій. Вплив монополій на соціально-економічний розвиток країн.
37. Конкурентна та антимонопольна політика в Україні.
38. Домогосподарство як економічний суб'єкт.
39. Поведінка споживача і споживчий вибір.

40. Закони попиту та пропозиції. Ринкова рівновага. Еластичність попиту і пропозиції.
41. Економічні системи: зміст, класифікація, еволюція.
42. Підприємство як суб'єкт ринкової економіки.
43. Підприємництво: суть, суб'єкти і форми.
44. Сутність та організаційні форми підприємницької діяльності.
45. Проблеми банкрутства підприємства.
46. Кругообіг капіталу та його функціональні форми.
47. Капітал і прибуток.
48. Ресурси і капітал фірми. Людський капітал.
49. Основний і оборотний капітал.
50. Витрати і доходи підприємства.
51. Економічні витрати фірми: сутність, види.
52. Постійні та зміни витрати фірми. Собівартість продукції.
53. Дохід фірми: сутність, джерела, види.
54. Прибуток фірми. Бухгалтерський та економічний прибуток. Правило максимізації прибутку фірми.
55. Види цін. Чинники та методи ціноутворення.
56. Позичковий капітал і позичковий процент.
57. Кредитна система.
58. Акціонерний капітал.
59. Національне виробництво, його результати та основні макроекономічні показники.
60. Національний дохід та його використання.
61. Сутність та основні типи відтворення.
62. Циклічний характер суспільного відтворення.
63. Відтворення суспільного продукту.
64. Зайнятість населення та ринок робочої сили.
65. Ринок праці: сутність, структура, моделі.
66. Безробіття: сутність і причина. Типи, форми й рівень безробіття.
67. Заробітна плата: сутність, функції, форми та системи.
68. Номінальна і реальна заробітна плата.
69. Держава в ринковій економіці.
70. Державне регулювання економіки: межі й форми.
71. Методи та межі державного регулювання економіки.
72. Соціальна політика держави: сутність та напрями.
73. Корпоративне та громадське регулювання економіки.
74. Світове господарство: суть, етапи й закономірності розвитку.
75. Основні форми міжнародних економічних відносин та види інтеграційних формуваль.
76. Інтеграція: передумови, цілі, стадії.
77. Проблеми інтеграції економіки України в світове господарство.
78. Інтеграційні угруповання у сучасному світі.
79. Економічна глобалізація: сутність, характерні риси, переваги та ризики.
80. Економічні аспекти глобальних проблем.

## 5 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Пилипенко Г.М., Пилипенко Ю.І. Економічна теорія. навч. посіб. М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т. Дніпровська політехніка». Дніпро: НТУ «ДП», 2022. 196 с. URL: <https://etop.nmu.org.ua/ua/books/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D1%82%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%D0%9E%D0%9A2.pdf>.
2. Кокарєв І.В. Основи економічної теорії: навч. посібник. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 100 с. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/5490/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%B7%20%D0%9E%D0%95%D0%A2%20%D0%9A%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%B0%20%D0%98.%D0%92.%20%D0%BA%D0%B0%D1%84.%20%D0%AD%20%D0%B8%20%D0%98%D0%91%20%281%29.pdf>.
3. Економічна теорія: Навч. посібник / Н.М. Каменева, М.В. Косич, О.І. Фролов, О.Ю. Александрова. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 163 с. URL: <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/2170/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>.
4. Економічна теорія: навч. посіб. / [Н. П. Мацелюх та ін.] ; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 477 с.
5. Економічна теорія: навч. посіб. / [Л. С. Томашик та ін.] ; Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. - Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2018. - 263 с.
6. Економічна теорія: підручник / [О. М. Головченко та ін.] ; за заг. ред. канд. юрид. наук А. О. Шелехова. - Одеса : Букаєв Вадим Вікторович [вид.], 2018. - 159 с.
7. Пітюлич М. І. Економічна теорія: посіб. для студентів неекон. спец. / Пітюлич М. І., Кушнір Ю. Б. - Вид. третє, зі змін. - Ужгород : Сабов А. М. [вид.], 2018. - 273 с.
8. Економічна теорія: підручник / Київ. нац. торг.-екон. ун-т ; [В. Д. Лагутін та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В. Д. Лагутіна. - Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. - 607 с.
9. Ковбатюк М.В., Шевчук В.О. Економічна теорія: навчальний посібник. К.: КВІЦ, 2016. 568 с.
10. Ларіна Я.С. Політична економія : навч. посіб. / Я.С. Ларіна, С.В. Фомішин. - Херсон : Олді-Плюс, 2016. – 502 с.
11. Помінова І.І. Політична економія : навч.-метод. посіб. / І. І. Помінова ; Харків. держ. ун-т харчування та торгівлі. - Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2016. - 267 с.
12. Юрчишена Л.В. Політична економія: навч. посіб. Вінниця: ВФЕУ, 2014. 341 с.
13. Політична економія. Курс лекцій: навч. посіб. / [Буряк П.Ю. та ін.; за заг. ред. Буряка П.Ю. та Гупала О.Г.]; Львів.держ.фін.акад. Л.: Сполом, 2013. 291 с.
14. Максименко І. А. Політична економія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Нац. ун-т держ. податк. служби України. Чернівці: Прут, 2012. 597 с.
15. Гаркуша Ю.О., Тур І.Ю., Шведова Г.М. Політична економія: навч. посіб. Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т». Х.: ХАІ, 2011. 151 с.